

VEČENAJEVIIH PET PRSTIJU

Poslovice da se ljudski život i njegov napredak ostvaruju preko **deset prstiju**, možda se ponajbolje može ilustrirati primjerom velikog slikara naive, jezikoslovca, pjesnika i prozaika te čuvara etnografske baštine, IVANA VEČENAJA iz Gole. Počevši davnih godina kao daroviti seoski mladač, posvetio se zanatu tkalca, savladao ga i naučio vještinu kombinatorike: kako slagati uzorke, boje, šare, kako satkati kompaktnu, nepoderivu cjelinu, koja je k tome i uporabna i lijepa...Tu će umješnost i jednom stečeno znanje primjeniti i kad se primi svojih izvornih umjetničkih alati: pera i tuša, kista i boje, pastele i papira. Premda je djetinjstvo bilo tegobno, u njemu ostaje zapisano kao doba gdje su pohranjene nezaboravne „male stvari i velika veselja“. Osim toga, tu je i ključna figura oca obitelji, u svom patrijarhalnom i neupitnom izdanju: „Bio je moj otac jak i karakteran čovjek, i znam da mu sve dugujem, čak i svoj smisao za slikanje“. To i takvo djetinjstvo, u nadničarskoj obitelji sa šestoro braće, stvorilo je od njega odgovorna čovjeka, realističnu i stabilnu osobu, koja vjeruje u postojanost zemlje i ono što ona čovjeku daje i znači: čak ni u vrijeme najveće slave i blagostanja, Večenaj se neće odreći „grunta“, niti otuđiti dijelove svoga posjeda. Štoviše, otkupit će i ponovo sazidati staru obiteljsku kuću, pretvorivši je u svojevrsni etno-muzej, a na novom će gazdinstvu, u prostorima bivše štale i gospodarskih zgrada, postaviti reprezentativnu galeriju, pohranivši u nju fundus od najvrednijih radova svoga opusa, poželjan u bilo kojoj velikoj galeriji i metropoli.

Sraslost sa zavičajem, privrženost Prekodravlju i Goli, naš umjetnik dokazuje cijelim životom i umjetničkom praksom. Ponajprije, on će dosljedno proslavljati jedno starinsko, čisto, neoskvrnuto okružje, bujnu i ofanzivnu, samoozdravljujuću Prirodu. Prikazuje li šumovit prekodravski predio, to je gotovo u pravilu onaj pred pola stoljeća zapamćeni „šumski gustiš s veprovima i jelenima“, gdje je kao pogonič sudjelovao u raskošnim gospodskim lovovima za sitne novčiće, derući i ovako skromnu odjeću i obuću siromašna djeteta, kome je škola najsvjetlije mjesto u svakodnevnici. Potom, tu su magle i isparavanja, sivo tkanje, koje se diže od rijeke i dugo povlači po prevrnutim brazdama, po krčevinama, voćnjacima, seoskim dvorištima, oko stogova slame i naslaganih gomila cjepanica, kokošinca i gumna, svježeg stajnjaka, sve do komorica i „ljetnih kuhinja“, gdje zvecka pocinčano posuđe i mačke rastežu riblju i pileću kost, ili komadić drobi, u vrijeme nedjeljna objeda. Tu je „vodena poveznica“ uvijek u pozadini, i grmovima obrasla ledina, te gorostasna stabla, poput skamenjenih divova, svjedoci davnih prašuma u ovom kutku zemlju. Valja reći da je već tada, u prvoj fazi „tamnih stakala“ Večenaj shvatio vrijednost kontrasta između sitnih, okluzivnih zbivanja na zemnom planu i velikih, rasplamtjelih nebesa, na kojima bi se istodobno odigravale kolorističke drame, sudari i čudna, predolujna električna izbijanja, puna neslućene prijetnje. Te prekodravske *grmljavice*, vihore s mađarskih pusti i šumske šumore s pucanjem grana i vrtlozima lišća, razvit će Večenaj do paroksizma u svom kasnijem, biblijskom i mističnom ciklusu, koji slijedi nakon „rustikalne“ i „cvjetne“ faze.

U samom početku, ciklički seoski život, vezan uz poljske poslove, obrede i poslove koje diktira priroda, njegov su osnovni tematski krug. Istraživanje poznatog, slikanje po viđenom i zapamćenom, u više-manje hlebinskoj maniri, koja slijedi napatuk Hegedušića da treba „koristiti lokalnu boju i risati što se vidi“, označavaju Večenajevu praksu šezdesetih godina prošlog stoljeća. Na stanovit način, opsesivno je vezan uz *Bibliju siromašnih*, pa su prizori iz rane faze prožeti opskurnim detaljima: maleni prozori, škrto svjetlo, zemljan pod, istrošeno pokućstvo i posuđe, gušava, kuštrava, trahomatična djeca i odrasla čeljad, zakrpe, našivci,

korozija, plijesan, raspucalost: svi atributi bijede nepogrješivo pobrojani na jednom mjestu. To je selo u kome prevladava nabožnost, zakutnost, briga za opstanak, težak rad i mrtvački tvrd san, da bi se tijelo obnovilo i odmorilo, i da bi čovjek zaslužio i priskrbio ujevićevski „jedan pošten kruh mrko ispečen“.

Pijetao kao navjestitelj

I tek kad zakukurikne pijetao, onaj modrosivi iz 1976., nazvan „Sivi pijetao na crvenoj draperiji“, s obješenom gušom, razbojnički ostrim kljunom, čaporcima otimača i krilima poput lažnog Feniksa, dogodit će se bitna promjena, buknut će koloristički požari, navještenja i objave, pamfleti i otkrivenja, i cijela će se „planeta Večenaj“ zarotirati po vlastitoj orbiti, nezavisno od svega „što se dešava u stakloslikarskom susjedstvu, po Hlebinama, Molvama, Klostru, Koprivnici, i sve dalje, do Zagorja i Prigorja, pa i Dalmacije, gdje je naiva uhvatila korijen. Kao simbol probuđenosti i budnosti, pijetao će označiti i Večenajevu budnost za metafizičko, drugo, drugačije, metaforično. Stari svijet još stoji u pozadini: groblje s natrulim drvenim križevima, slamom pokrivene kuće, sirotinjsko rublje na ogradi od pletera, seljaci koji sjekirom razbijaju led, u potrazi za ribom... No, odavde će krenuti cijela serija tih kočepernih, hedonističkih, prstenovanih, okrunjenih, cvijećem čašćenih pijevaca, kokota, horoza, koji na stanovit način prate i sintetiziraju cijelu ljudsku povijest: nastanak zemljoradničke civilizacije, ratove i istrebljenja, medicinu, alkemiju, magiju i religiju. U svakom od tih segmenata postojanja, pijetao igra neku simboličku ulogu, a koja je u svezi s njegovih pet pripisivanih vrлина: građanske gordosti, vojne odlučnosti, hrabrosti, dobrote i pouzdanosti. Osim toga, na prijelazu svjetova, pijetao je psihopomp, vodič duša na drugi svijet. S aspekta Večenajeva cjelokupna opusa, važno je pripomenuti da pijetao predstavlja doista ključni motiv, od kojega se zrakasto širi i ostala simbolička skala, koja će kasnije obuhvatiti i proročke orlove i sitne lastavice, u nizovima rasutih na jednom slici seoba iz 1990. godine., naslovljenoj jednostavno *Ptice*, ali zbog nedvojbene vrijednosti zadržanoj u osobnoj autorovoj zbirci..

Kultiviranje pustinje

Govorimo, dakle, o širenju tematske skale i uslojavanju i produblivanju osobne simbolike. Primjerice, osobitu bi pozornost zasluživao Večenajev prikaz *flore*, sve ono raslinje, drveće, grmlje, žbunje, poljsko cvijeće složeno u bukete i maštovite aranžmane, trske, lopoči, rakita, bilje koje se drži uz zemlju i mulj ili živi na vodi, a koje je u našem slikaru našlo pravoga slavitelja, nekoga čije su oči „naravi pune vazda“, kako veli Pessoa. Upravo onako, kao što su barokni majstori u svojim rezbarijama tražili preplete, vriježe, vitice, bršljanov list, cvijet klematisa, tako i Večenaj koristi svu tu okolnu raskoš da bi slici dao osebniju životnost i živahnost, ritam, zanjihanost, ali i neku točku razigranog kolorističkog središta, što će naš pogled učvrstiti upravo ondje, gdje to umjetnik želi. U ljudskom biću obitavaju doista velike pustinje i mi ih nastojimo kultivirati, oplemeniti, posijati po njima raskoš božjih zavežljaja i kovčega, što su nam ostavljeni na raspolaganje, i prigodice se otvaraju u godišnjim dobima, sami od sebe, uvjeravajući nas da smo dobro opremljeni za sva životna iskušenja i putovanja. Priroda podupire našu samosvijest, oplemenjuje nas, iskušava i usavršava, liječi i zakriljuje, zavodi svojim ljupkostima, opskrbljuje i napaja zalihama. Stvaralačke duše koje to osjećaju, koje vibriraju na toj ravni, za cijeli život imaju osigurane motive i nadahnuća, bez dugih zamora i zastoja. Kako to, naime, poantira Emerson: „Svijet je amblematičan. Dijelovi govora su metaforični, jer *cijela je priroda metafora ljudske misli*.“ (istakla B. J.)

Većenaj će, dakle, ponajprije „posaditi“ stabla na svojim slikama: najprije gruba, kvrgava, bezlisna, ispruženih grana, nalik ožiljenim rukama divova, s korijenjem koje se u širokom krugu hvata za okolno tlo; metličasto, kopljasto drveće, potom, tanko i zmijoliko razgranato, nalik plesačima u dvorani zrcala, pa drveće obraslo gustim dlakama i trnjem, i naposljetku, ono koje nosi grozdaste kupole lišća, u fantastičnim bojama, poput barutnih eksplozija u kasni rujanski dan. To je drveće očevidno ljudoliko, ono obgrljuje krajolik, svrstava se u pravilne redove poput soldata, grupira kao sabor mudraca usred polja, privija uz kuće i potleušice, koči se uz crkveni toranj, propinje na brijegu i švrlja rubom porječja, smrzava na cičoj, hiperborejskoj zimi, ili svjedoči tajanstvenim šumskim sastancima neke rutave družbe, koja će svojim porukama preokrenuti svijet i zanaovjek razdrmati njegovu učmalost. U krajnjoj, dramatičnoj i egzaltiranoj verziji, stablo se pretvara u „*drvo Života*“, služeći izravno kao Kristov križ, na kome je izmučen, krvareći korpus pribijen čavlina ili vezan konopcima, dok cijeli okoliš preuzima i nosi stravične stigme muke, koja prethodi misiji spasenja.

Ponekad, kad želi izraziti stanovitu „žal za mladošću“ prikazat će otkinutu breskvinu granu sa stotinama još živih, uzdrhtalih rumenih cvjetova, poput sjećanja na dane ispunjene medenom slatkoćom ljubavi. Uostalom, to je grančica i bila u simbologiji srednjovjekovlja: „atribut logike, čednosti, ponekad proljetne obnove“. Zabilježeno je da ona simbolizira ljubav, neumrlu, čak i onda kad je lišena nade. Stoga će je vitez nositi na šljemu, mladoženja u zapućku, djevojka u sobu da joj miriše u vazi, a tugujući na grob nekoga nezaboravljenog. Grančica je cijelo drvo u minijaturi, žrtva bogovima vremena, sa željom da se zaustave dragocijeni trenutci, koji su nas uzdizali i napajali idejom vječnosti, ili kako bi rekla Emily Dickinson, da je „Cvijet –svečan proglas Suncima da je iz groba ustao Svijet“.

Kultiviranje pustinje, da pripomenemo, prestat će u času kad se otvori *stranica Apokalipse*, i njena strahotna četiri jahača, iz Ivanova viđenja, ponovo će uzjahati nad pustom Zemljom, u orljavi i grmljavini, pod udarom kiše i ledenih vijavica, u sveopćem rasulu i nevremenu. Pusta zemlja, pusta srca i lakomisljena ljudska pamet, razorit će zaštitno „Zemljino polje“ (T. De Chardin), pustivši sile mraka i razdora da trijumfiraju u svojoj pomami. Dakako, takvo je upozorenje neka vrsta profetskog pretjerivanja, s ciljem da se uzdrmaju uspavane savjesti i kroz medij umjetnosti usvoje stanovite meliorističke poruke, kojima je pučka umjetnost osobito sklona, od srednjovjekovnih *homilija*, do današnjih dana i vremena.

Likovi u krajoliku

Većenajevi su likovi također prešli razvojni put od općenitih, tipiziranih pojava do individualizacije. U početku, bili su to jednostavni težački tipovi, suncem opečenih i vjetrom šibanih lica, čupave kose, čvornatih prstiju i artritičnih kostiju. Zatečeni u dvorištu, kraj vatre, u polju, šumi ili na kakvoj vodi, šutljivo bi obavljali poslove, s nekom vrstom tupe usredotočenosti, kao da im život ovisi od toga, hoće li odorati brazdu ili uhvatiti ribu u studenoj siječanjskoj vodi, prekrivenoj ledenom korom. Ustvari, možda nismo daleko od istine: seljačka svakodnevnica u toj predindustrijskoj, fiziokratskoj fazi, i nije mnogo više obećavala, osim golog preživljavanja. U jednoj onakvoj, gotovo polarnoj zimi, kakvu srećemo na slici *Smuđenje (1971.)* doista treba sačuvati živu glavu i sve prste na nogama i rukama, da ne otpadnu od promrzlosti. Stoga je *kolinje i smuđenje* veliki obredni događaj: treba pripremiti smok za prehranu obitelji, pobrinuti se za ostavu, tavan i stol u dolazećoj sezoni. Kuštrava crna svinja, možda križanac vepa i domaće krmače, leži pod naramkom slame, dok podšešireni muškarac u plavoj pregači i pohabanoj smeđoj sukненоj odjeći prinosi goruću baklju. Opržene će dlake ostrugati metalnim tuljcem, i zatim unijeti životinjsko truplo u kuću, da bi skinuli meso. Domaćinov pomoćnik dovlači još jedan naramak slame iz stražnjeg

dvorišta, gazeći krupnim koracima, lica zajapurena od uzbuđenja. Crni pijetao, istegnuta vrata, ukopan na smrznutu trupcu, okom filozofa i skeptika promatra događaj. Sjekira je čvrsto zabijena u panj, obješena se svraka ukrutila na grani, iz bunara vire iskrivljeni prutovi, o koje su obješena vjedra za vodu.

Večenaj je narisao mnogo ovakvih narativnih, jednostavnih prizora, iz kojih danas možemo pratiti zanimljive fenomene, poput klimatskih promjena, arhitekture, odjeće, životnih navika, čak promjene svjetonazornog i religijskog rakursa. Naime, čini se da više nikada neće biti takvih snijegova, vjetrova, poplava, kao što to naiva svjedoči, jer se klimatska slika planete „skratila“ za poneko godišnje doba, čovjek teži ovladavati prirodom, namjesto da s njom surađuje, i neke su radosti zauvijek prebrisane, te ih nove generacije nikada neće osjetiti. Bila su to svojevrsna „inicijacijska događanja“, očitovana u prvom odlasku na rijeku u drvenom *čonu*, ili pak male povlastice za tek zamomčene sinove, poput vožnje u gizdavim saonicama sa šarenim gunjevima i konjskim ormama okićenim sitnim praporcima, kako se nekad paradno išlo u susjedno selo po mladenku, ili na nedjeljnu misu. Ivanjski krijesovi, *fašenki*, *zvezdari*, *pročeščenja* i *marveni pijaci*, svedeni su na sporadična zbivanja, u kojima ima sve manje sudionika. Ritualnost života nestaje, ruralna se svakodnevnica modificira po nekakvom iskrivljenom „gradskom“ uzorku, pa će i današnja domaćica, baka zadužena za spravljanje objeda, skoknuti do dućana po gotovo tijesto, gulaš iz konzerve i juhu iz vrećice, umjesto da zamijesi *žilavu pogaču*, *trgance z makom*, *mazanicu*, ili da na stol iznese *prosenu kašu*, *kukuruzne žgance*, *trenca na mleku* i *pišće z tormanom*, o blagdanu i svečanim prigodama. U tom su smislu i Večenajevi likovi spomenarski, žive u vremenu koje Eliade izdvaja iz povijesnog kontinuiteta i naziva „vremenom uspomena“.

Osobitu će pozornost zaslužiti i njegovi *autoportreti*, nastali u različitim periodima, no uvijek s nekom porukom o stanju svijesti, razvijenom osobnom percepcijom o vlastitom položaju i ulozi u svijetu i vremenu. Tako na Autoportretu iz 1984. slikar sebe vidi kao zrela, uozbiljena muškarca, s aureolom prosijede kose natopljene ljubičastom nijansom, u bijeloj košulji (simbol predaje sudbini, pomirenja sa životnim okolnostima) i s neobičnom ljubičastom zakrpom na ramenu: simbolom žrtvovanja, korote, možda „izgubljene ruke“, koja bi mu trebala u potpori i pomoći. Na prsima nosi kiticu poljskoga cvijeća s četverolisnom djetelinom, kao svojevrsnu utjehu: u skladu prirode nalazi se izgubljena ravnoteža i mir, izgubljen u životnim hazardima. Također, u pozadini tipičnog prekodravskog krajolika nazire se jato bijelih gusaka, za koje se u Egiptu i Kini vjerovalo da su „glasnice između neba i zemlje“. Dakle, ponovo nalazimo dodir profanog i numinoznog, te naklon prema transcendenciji, usred naizgled obična prizora svakodnevlja, kamo je slikar pozicionirao svoj lik, kao dio „izraslina“ iz zavičajne zemlje i okružja.

Gotovo je nemoguće zamisliti da bi Večenaj danas naslikao neke od svojih antologijskih, paradigmatičnih slika, poput „*Pevci se kolo*“, „*Povratak iz škole*“ (1983.), i niza sličnih prizora, jer bi mu uporište u stvarnosti ostalo izmaknuto, i relativno malen broj promatrača našao bi točku poistovjećenja. Te slike danas imponiraju svojim kolorizmom, slobodom komponiranja slike, duhovitim interpolacijama, u rasponu od nekadašnjih oleografija do brabantke škole, koja je i inače snažno utjecala na slikarstvo gornjohrvatskog prostora. No, Večenaj je brzo uočio raskorak između forsirane „socijale“ i promjenjenih socijalnih i ekonomskih prilika, te je otvorio jedan lirski rukavac, u kome se odbljesnula raskoš seoskih vrtova, zamirisalo starinsko *cvetje*, od dragoljuba i kadifica, do kasnih krizantema, a nebom su poletjele one bezbrojne ptice, najavljujući jesen i oluju i raskvašene jarke i brazde u dravskom pojasu. Nekoliko gatalinki na listu lopoča, rascvala breskvina grana i glineni ćup, bjelouška izmilila iz vode ispod lista kušnjaka, zimsko drveće poput bijelih fratara i ružičasti dimovi iz

zatvorenih nastambi, što svrdlaju prema nebu, bili su dovoljni da se ponovo stvori i otvori šarena panorama, da slike poteku, a sve nas zavravi i preplavi njegova svježina percepcije i blistavost pigmenta.

Prigodice je stvoren i jedan dojmljiv ciklus na Galovićeve teme, u prigodi održavanja tradicionalne „Galovićeve jeseni“. I tom smo prigodom istakli Večenajevu „mladost imaginacije“, što je na stanovit način zaokružilo predviđanja iz prvog objavljenog eseja o ovom autoru, prije dalekih 35 godina, kad smo konstatirali kako mu se „mašta razgorjeva i plamti kao gorući grm“. Također, uz 80-tu obljetnicu života, u prigodnom katalogu za izložbu u đurđevačkoj Galeriji Stari grad istakli smo: „Da, on nedvojbeno znade iznenaditi, ne zatvara se u kalup, ne inzistira na jednom postignutom, niti mu plamen trne od nagla pljuska u ladanjskoj pustoši. Impresionira prostranost njegovog duhovnog okruga, gdje, kako bi rekao Pascal, „glavni talenat upravlja svime ostalim“. Dakako, i danas bismo u cijelosti stali iza ovih ocjena.

Oštrim perom po bijelu papiru

Osim velikog slikarskog talenta, Večenaj je ostavio trag i na polju književnosti, pišući na štokavskom i kajkavskom, ravnopravno, kao desnom i lijevom rukom, kad se zahvaća u bogatu žitnicu i grabi zdravo zrnje. On jednostavno voli i obožava riječi, te kao nekadašnji marljivi *notarius*, škripuće oštrim perom po bijelu papiru, rasipajući stihove i prozne rečenice, leksikografske zabilješke, dijarijske sitnice i važne kroničarske napomene, vrijedne pamćenja i čuvanja. Leksikografsku građu skuplja od 1945. godine, strahujući da se ne zaboravi „govor djedova i baka“, kojim se on osobno diči, predmnijevajući da je baš taj „govor lijep i uznositi“ (Valery) prva razina naše ljudske i nacionalne identifikacije u moru naroda i entiteta. Taj opsežan posao, dokončan uz pomoć struke, rezultirao je velikim „**Rječnikom Gole**“ (**Srednjopodravsko kajkavština**) od 12.000 riječi, te dodatnom knjigom „**Poslovice, izreke i zagonetke**“, sa 4.000 poslovice, uzrečica i natuknica, od kojih neke postoje samo u usmenoj predaji. Sedam samostalnih naslova, bogato ilustriranih autorovim crežima, tematski rašireni od poezije, romana, do memoaristike, dovoljno govore o duhovnom obilju koje resi Ivana Večenaja, a koje on aforistički sažima u konstataciju da je „završio tri životna fakulteta, koji se zovu: Siromaštvo, Seljaštvo i Bogomdani Dar.“

Ne ulazeći ovom prigodom u literarne ocjene Večenajeva rada, recimo tek toliko, da se u njemu spajaju dar kroničara i pučkog rapsoda, koji govori u ime svoje zajednice, prateći njen duhovni razvoj i anticipirajući budućnost iza sivih oblaka, koji zastiru vidokrug. U znakovitoj poemi „*NA OVOM TLU*“ njegov govor počinje „*od zdavnja...dok je tama pokrila prekodravsku ravnicu punu močvara i šikarja, punu jeze i samoče, punu jada, tišine i straha*“, te u svojevrsnoj povijesnoj sintezi, koristeći oblik ritmizirane proze, govori o zasnivanju naselja, podizanju obitelji, otimanju iz kandži siromaštva, buntu protiv tuđinskih gospodara, i privijanju uz škrtu zemlju, koja će tek desetljećima kasnije davati plodove, po načelu „jemput zemeš, triput daš“ i biti doslovce „skuplja od zlata“, jer se u Prekodravlju ni danas zemlja ne prodaje, već samo prenosi među obiteljima i čuva od hirovite Drave, da ne otkine koji dragocijeni „falačec“.

Večenajevo uho uvijek budno osluškuje šum i grgljanje rijeke, on tu naslućuje teški tragizam opstanka: patnje ostavljenih, nevoljenih i bolesnih, iznenadne smrti i pohare, odlaske na bojišnice i „tabore“, turske provale i novovjeke ratove, besane noći, suze isplakane u jastuke, muški napor i žensku mukotrpnost, koje je rijeka odvušla nekamo daleko, u prekorable, s druge strane zbiljnosti. Često mu je nadahnuće elementarna nepogoda, stihija, pohara, ratna opasnost ili neposredna pogibelj, i tu mu se ponajviše otvara percepcija, a opisi postaju

vizualno upečatljivi i gotovo „filmski“ dinamični. Primjerice, iz romana „VELIKA FTICA“ izdvajamo tek jedan mali ulomak: „ *Gromovi su neprekidno udarali, životinje urlale, ptice graktale, bježeći i tražeći zaštitu pred vatrom koja je nemilice uništavala i njihova gnijezda i skrovišta, i njihove jazbine, i njihov zavičaj. Gromom upaljena šuma gorjela je pa su se vidjeli plameni jezici koji su sezali nebu pod oblake. Čučali su više nego sjedili na porušenim stablima cijelu noć, gledajući kako ispod njih voda i dalje raste i kako se divlje životinje okupljaju pa opet nekamo bježe i vraćaju se, jer posvuda je bilo isto, blato i voda. Drava je šumjela i stvarala strašnu buku, divlje zvijeri i životinje urlikale, a ptice grabljivice prodorno kričale. Sijevalo je kao da se nebo otvorilo i gromovi udarali jedan za drugim“ . (str. 281.) Dakako, on umije stvoriti i prave literarne heroje, koristeći bilo stvarne povijesne ličnosti (poput Zrinskog), bilo uzimajući lik iz naroda, opskrbljen vrlinama i mudrošću vođe. Stil mu djelomice naginje na Milutina Mayera, no upravo su opisi prirode, arhitekture i odjeće, njegova autorska posebnost, gdje se slikarski opažaj poklapa s retoričkom spremnošću.*

U poeziji, Večenaj je prpošan i nostalgican, kao većina Panonaca, te će jednom hvaliti svoje selo i obraćati se amblemu PEVCA, čija ga virilnost inspirira i ojunačuje, a drugi put žaliti nad prolaznošću starih običaja i navada, kao u pjesmi NEMA VIŠE STARE GOLE, gdje nas već u uvodu rastužuje narušenom arkadijskom perspektivom, jer „ *„Nema više stare Gole, / ni njezine lepe zore. / Ni njezini lepi tiča, / niti seča ni pužiča. / Ni poznati' stari lica, / Ni sa krohom kolibica...“*. Živ, razigran, aforističan, u tim pjesmama prelio je zaista cijelu svoju dušu, obasjanu nekim postojanim izlaskom Sunca, kad se svijet razotkriva kao veliki Stvoritelj dar, prodahnut bezuvjetnom ljubavlju. Poetski impulsi prenose baš tu prvotnu radost iz rečenice Ivanova evanđelja: „*Bog je Ljubav*“. Čini nam se da Večenaj, shvativši ovu veliku mudrost, zaista ubire plodove po cijeloj dugoj životnoj stazi, zaključujući s pravom za vrijeme sadašnje i buduće, a bacajući oko lijevo i desno uz svoj put: MOJE CVETJE BUDE CVELO ! Uvjereni smo da je to još jedna od njegovih dokazano vidovitih najava, radujući se njezinoj realizaciji, i uživajući u neprolaznom mirisu prekodravskih kitica, ubranih na dravskim obalama.

2010.

BOŽICA JELUŠIĆ